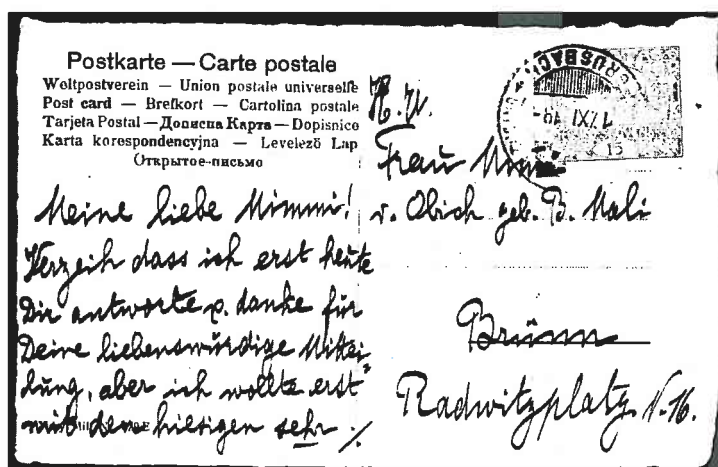

DEUTSCHBÖHMEN A POVÁLEČNÉ ČASY

Rok 1918 přinesl při zrodu Československa nejen naplnění tužeb národa po samostatnosti, ale zároveň i zárodek budoucích národnostních problémů. Pro německou menšinu v pohraničí bylo vytvoření mladé republiky záležitostí nepřijatelnou. Ještě před 28. říjnem 1918 se ve Vídni uskutečnil pokus prohlásit české a moravské pohraničí za část Německého Rakouska (Deutschösterreich). Už po říjnovém osamostatnění Československé republiky vznikly postupně čtyři státečky – provincie či državy Rakouska. Němečtí poslanci se "zasloužili" o vznik provincie Deutschböhmen se sídlem "vlády" v Liberci. Ta později přesídlila do Teplic. O den později se něco podobného přihodilo na severní Moravě a ve Slezsku, kde vznikl Sudetenland s centrem v Opavě. Nezáháleli činitelé ze Šumavy, kde pro změnu se provincie nazývala Böhmerwald (Český les). Konečně 2. listopadu 1918 vznikla Deutschsüdmähren (Německá jižní Morava) se sídlem ve Znojmě. Nadšení separatistů však kalila situace ekonomická, politická, a hlavně vojenská. Vše totiž hrálo do rukou československým orgánům a vládě. Nicméně ještě 4. března 1919 byly učiněny pokusy o vyvolání nepokojů v pohraničí. Při marných pouličních bojích přišlo o život 40 lidí v Kadani a v moravském Šternberku. Je známo, že v Kadani se za okupace užívalo příležitostné razítko, připomínající oběti těchto nepokojů.

Lístek z Hrušovany, okr. Znojmko ze 17. XI. 1919

Nově se tvořící čs. vláda a vojsko situaci zvládly. Např. již 16. prosince 1918 byl obsazen Liberec, Opava pak 18. prosince 1918. Nic nebylo platné, že šéf "vlády" z Teplic dr. Lodgman se snažil u prezidenta Wilsona žádat právo na sebeurčení. Do jisté míry byli separatisté zaskočení i skutečností, že císařské Německo jako první velmoc uznalo nové Československo.

Pokud jde o poštovníctví, pak zachovaných dokladů je minimum a prakticky se s nimi setkáváme velmi málo. Předně jde o přetisky DEUTSCHBÖHMEN. Jak jsem kdysi někde četl, tiskly se údajně v Německu. Nicméně za dobu mých filatelistických aktivit od roku 1937 jsem získal pouze jednu známku s tímto přetiskem: Hradčany

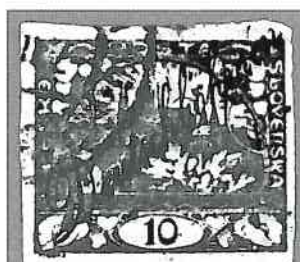
10 hal. červenou. Pak mi poslal již zesnulý filatelista Svatopluk Žampach z Brna fotografii 6 známek s přetisky, jeden na nově nové známce 2 hal. Nikdy jsem neviděl poštou prošlou celistvost a na žádné známce nebylo možno přečíst domicil na razítku. To už také hodně vypovídá.

Dalším dokladem jsou pak denní poštovní razítka. Již 28. října 1918 vyhlásila znojemská městská rada odboj čs. vládě. Dne 3. listopadu byli svoláni představitelé německých obcí a na schůzi vyhlásili již popsanou provincii. Organizátorem byl tamní továrník a poslanec Oskar Teufel (česky = čert). Zřejmě pod tlakem nastalé situace začaly z dvoujazyčných razítek mizet české protějšky, jak je vidět ze "znárodněného" znojemského razítka Znaim 1 z února 1919. Podobné to bylo i v jiných obcích, např. i v Hrušovanech nad Jevišovkou. Votočková monografie uvádí tři razítka, kde byl odstraněn český domicil. Když tam převzala moc čs. vláda, místní poštovník dal vyrobit razítko nové, a to asi z vlastní iniciativy. Zcela určitě tak přichystal sběratelům razítek potěšení na dlouhá léta. Dávno po roce 1990 jsem ještě lístek s tímto razítkem, tak připomínajícím stará razítka uherská, objevil ve významném filatelistickém obchodě za méně než 10 Kč. Je rovněž pozoruhodné, že v tomto regionu ležící Miroslav (Misslitz) "znárodnění" nezaznamenala.

A jak na situaci nahlížel TGM? Dne 24. března 1919 napsal mj.: "... můj názor je, že Němcům máme dát všechno, co slušného mohou žádat, abychom neměli národnostní spory; využít i jejich síly k pozitivnímu budování státu ...".

Tolik k naší novodobé historii z doby před 80 lety.

Miroslav Vostatek

Přetisk DEUTSCHBÖHMEN - 10 haléřů (Trojan č. 5).
Na razítku je čitelné pouze 7.II. a známka byla nešetrně odstraněna

Ukázka dalších známek s přetiskem,
kde nejsou čitelná jak data, tak domicil

